

Тема. Любов Пономаренко. „Гер переможений”. Наскрізний гуманістичний пафос новели

Про письменницю.

Любов Петрівна Пономаренко народилася 25 травня 1955 року. Береги Лисогору, який часом розливався веснами аж до хат села Іванівці Срібнянського району Чернігівщини, — то незабутній рідний край дитинства поетеси і прозаїка... Ще в шкільні роки почала писати вірші. Була навіть на одній з літературних нарад обдарованих школярів у Києві. Потім — педагогічний інститут, круті повороти долі й чимало років без поезії. Щасливим випадком потрапила на семінар молодих літераторів. Вірші, які читала, особливого враження на присутніх не справили. Але була в них точність деталі, психологічна точність, був сюжет. „А ви спробуйте писати прозу”, — порадив керівник семінару.

І ось у видавництві Спілки письменників України 1984 року вийшла перша книжка повістей та оповідань авторки „Тільки світу”, у 1999 р. — „Дерево облич”, у 2005 р. — „Портрет жінки у профіль з рушницею”.

Точність, економічність слова: там, де іншому потрібно було б сотню слів, Л. Пономаренко обходиться кількома. Критики відзначають мужність, поетичність, народність слова письменниці. Так, говорить вона голосом свого краю. Бо авторка мислить сучасно, і сама структура її новел сучасна, близька до образного, об'ємного мислення кіно, телебачення, живопису.

1. Прочитайте довідку про письменницю на с.243., складіть гроно.

2. Визначення запишіть у зошит. *Новела* — це невеликий розповідний твір переважно про одну якусь незвичайну подію, що стала поворотною в долі персонажів, з несподіваним фіналом.

-Як ви ,мабуть, знаєте, у 1945 році закінчилась II Світова війна. Радянська влада військовополонених німців не відразу відпустила. Вони відбудовували міста, які самі ж і зруйнували. Про одного із таких полонених йдеться в новелі «Гер переможений»

3. Прочитайте новелу

Словникова робота. Читаючи новелу, запишіть значення слів: Гер — пан (нім.). Шнель — швидко. Лейпциг — місто в Німеччині. Гут — добре. Кіндер — діти. Фрау — звертання до жінки в Німеччині.

4. Зверніть увагу на те, як поводитись і що відчували полонені, дорослі і діти.

Полонені: „зводили цей квартал з любов'ю і розпачем”, „не любили цей народ, не любили будинки”, „але тільки-но звівся фундамент...” „Фрідріх скопав маленьку грядочку...” „ті всміхалися, дякували, називаючи вдів „фрау”, „у Фрідріха теж була

фотокартка...”, „Фрідріх робив тільки прикраси зі шматочків цегли”, „Саджав нас на коліна та співав...”

Дорослі: „Охоронець чіплявся поглядом і байдуже погиркував...”, „...гиркав охоронець”, „місто давно не сердилось на німців, вдови жаліли їх...”, „охоронець замість „шнеляти” простягав йому цигарку і дозволяв лежати під стіною”, „...самотні жінки подовгу стояли, роздивлялися і навіть сплакували”, „його поховали за містом...”

Діти: „ми розвоювали ту землю, розкидали каміння, зробили з паличок хрест, зв'язали його травою і поставили на грядці”, „І ми у відповідь цілу весну і ціле літо топтали і розкидали його грядку”, „ми не могли його не дражнити”, „ми любили ціляти в нього грудками, любили, коли він саджав нас на коліна та співав...”

5. Художні деталі в новелі

- Цеглинки, які уособлюють любов полонених німців до праці, спогади про рідну домівку.
- Квіти (нагідки) — любов до прекрасного. Людина, яка любить прекрасне, не може бути жорстокою і злою в душі.
- Фотокартки — те, що з'єднувало німців з рідними, те, що було для них найдорожчим.
- Грядка — „його (Фрідріха) державка в нашому злиденному місті”.
- Прикраси зі шматочків цегли (сонце і квіти) — творча натура Фрідріха.
- Квітка, що розцвіла посеред грудня — символ незнищенності людської душі, пам'ять.
- Хрест — символ смерті.

6. Дайте письмові відповіді на тестові запитання

1. Як полонені німці ставилися до зведення будинків?

- а) Із великим почуттям відповідальності;   б) абияк;
в) з любов'ю і розпачем.

2. Будинок, який зводили німці, міг би, на їх думку, стояти на околиці:

- а) Берліна;   б) Лейпцига;   в) Дрездені.

3. Які квіти посадив Фрідріх, скопавши маленьку грядочку?

- а) Чорнобривці;   б) мальви;   в) нагідки.

4. Чим пригощали жінки полонених німців?

- а) Печеним гарбузом;   б) вареною картоплею;   в) сухим хлібом.

5. Як німці віддячували жінкам за їх увагу?

- а) Сплачували гроші;
б) всміхалися їм;
в) низько прихилялися перед ними.

6. Фрідріх полюбляв показувати фотокартку, на якій можна було побачити:

- а) русяву жінку з усмішкою на обличчі;
  - б) двох дівчаток у білих сукеньках і білих черевичках;
  - в) його самого, молодого і красивого.
7. Діти своє місто, розруйноване під час війни, називали:

- а) жалюгідним;
  - б) жахливим;
  - в) злиденним.
8. Незважаючи на те що діти дражнили Фрідріха, він їм:
- а) грав на сопілці;
  - б) робив з паперу ляльок;
  - в) співав німецькою.

9. Під осінь німець захворів і йому на відміну від інших полонених дозволялося:
- а) лікуватися;
  - б) лежати під стіною барака;
  - в) виконувати неважку роботу.

10. Із цегли Фрідріх виробляв:

- а) ляльок для дітей;
- б) прикраси;
- в) посуд.

11. Коли люди переселилися у новий дім, який був збудований полоненими німцями?

- а) Навесні;
- б) влітку (наприкінці серпня);
- в) восени (в кінці листопада).

12. Про що, здавалося, хотіли спитати дівчатка, які були зображені на фотокартці Фрідріха?

- а) «Для чого нас замуровано у стіну нового будинку?»
- б) «Ви не бажаєте з нами познайомитися?»
- в) «Ви не знаєте, де наш тато?»

7. Поміркуйте і дайте письмову відповідь.

1. Чи може бути злою людина, яка любить квіти?
2. Чи мали діти право на таку поведінку?
3. Чому людина повинна прощати завжди, навіть своїм ворогам?